

Саєнко І.І.
аспірант ДВНЗ «Університет
банківської справи»

ВПЛИВ АСИМЕТРІЇ ІНФОРМАЦІЇ НА МОНЕТАРНУ ПОЛІТИКУ

В сучасних умовах розвитку економіки рівномірність розподілу інформації між економічними суб'єктами неможлива через те, що останні здебільшого намагатимуться створити перешкоди для доступу до достовірних даних про свій реальний фінансовий стан та результати діяльності. Кожний економічний суб'єкт прагне не розкривати іншим зацікавленим особам будь-яку інформацію, яка свідчить про високий рівень ризику або негативні результати його діяльності, що безперечно призводить до розбалансування економіки та економічної кризи як результат.

Проблема асиметрії інформації як одна з найбільш універсальних в економіці є характерною для всіх сфер і секторів економіки. Після проведення аналізу й узагальнення поглядів науковців щодо змісту поняття "асиметрія інформації" в цілому можна стверджувати, що це нерівномірний розподіл даних між двома або більше суб'єктами, внаслідок чого одні з них володіють більшим обсягом інформації поряд з іншими [1].

Слід відмітити, що володіння інформацією про параметри ринку та інші зовнішні фактори дає можливість суб'єкту економічної діяльності знизити ступінь невизначеності зовнішнього середовища, нестабільного розвитку власної діяльності. Таким чином інформація перетворюється у джерело отримання конкурентних переваг.

В окремих дослідженнях фінансову нестабільність пов'язують з недосконалістю фінансових ринків, що генерується з асиметричністю інформації, яка доступна кредиторам і позичальникам відносно один одного на фінансових ринках. За умов недосконалості ринків відбувається зниження рівня інвестування у реальний сектор економіки і зменшення виробництва продукції, що з часом породжує шоки на фінансових ринках. В результаті цього, економіка зі стану стабільності - переходить у нестабільний стан, який в значній мірі визначається також впливом зовнішнього (екзогенного) шоку. В теоретичній моделі Л. Кодреса і М. Пріцкера асиметрія інформації розглядається як джерело виникнення ефекту інфікування при фінансовій кризі [2]. Проте інфікування може відбутися і без існування негативних макроекономічних шоків, коли інвестори для зниження ризиків виводять кошти із країни. Вплив асиметрії інформації, на переконання Ф. Мишкіна, змушує інвесторів перестраховуватись від невизначеності за рахунок підняття середньої відсоткової ставки для всіх інвестицій [3]. Це спричиняє витіснення - гарних інвестиційних проектів поганими і знижує якість портфелів фінансових посередників. По мірі посилення фінансової

нестабільності невизначеність від інвестицій стає все більшою, що посилює нестабільність у реальному секторі і наближує економічну систему до фінансової кризи [4].

Зважаючи на все вище зазначене, на мою думку слід звернути значну роль на шляхи дослідження та зниження асиметрії інформації.

Доцільним буде розгляд поняття транспарентності інформації банку, що є комплексним показником відкритості банку, який відображає адекватність вимогам користувачів, рівень повноти, ясності, достовірності, актуальності розкриття та доступності інформації про поточний стан і перспективи діяльності банку на своєчасній та регулярній основі через офіційні й неофіційні джерела поширення даних не тільки серед стейкхолдерів, але й серед усіх зацікавлених осіб, для забезпечення прийняття ними ефективних економічних рішень, створюючи при цьому сприятливе інституційне середовище для стабільного розвитку банківської системи та формування високого рівня довіри до фінансово-кредитних інституцій [5].

Враховуючи, що інституційні правила поведінки на банківському ринку закріплюються регулятором, Національним банком України, то, очевидно, що саме регулятор не зацікавлений у встановленні прозорих правил гри. Не зважаючи на те, що останніми роками НБУ підвищив рівень транспарентності своєї діяльності (7,5 балів з 15, в 2016 – 7 балів, в 2015 році – 6 балів), проте він вдвічі нижчий за показники центробанків європейських країн, де середнє значення індексу складає понад 10 балів [6].

Транспарентність центрального банку значною мірою забезпечується через його комунікаційну політику, яка має бути чітко виважена і носити системний, а не спонтанний (хаотичний) характер.

У багатьох країнах звіт про фінансову стабільність є програмним документом і за своєю значущістю співставний із основними напрямками грошово-кредитної політики. Національним банком України звіт про фінансову стабільність дотепер офіційно не публікується, і лише в розділі «Статистика» означені «Індикатори фінансової стійкості». Тут містяться статистичні й метадані щодо індикаторів фінансової стійкості (ІФС), підготовлені Нацбанком України відповідно до методології МВФ. Дані складаються і поширюються за 12 основними та 12 рекомендованими ІФС депозитних корпорацій (банків) [1].

Таким чином, до тих пір, поки діяльність НБУ та всієї банківської системи не буде відповідати міжнародним вимогам транспарентності та відкритості, відновлення банківської системи та економіки в цілому не відбудеться. Саме тому, слід розглянути рекомендації щодо зниження асиметрії інформації, яка є посилюючим негативним фактором в банківському секторі України: підвищення досконалості транспарентних вимог НБУ: систематичне розкриття інформації про внутрішні процеси прийняття рішень, інформації про цілі та кількісні орієнтири монетарної політики, стратегію й тактику монетарної політики, механізм і процедури прийняття рішень щодо рефінансування та ліцензування; забезпечення

прозорість діяльності посадових осіб НБУ через спрощення процесу комунікації регулятора із суспільством; доведення до суду кримінальних та адміністративних справ проти посадових осіб НБУ щодо зловживання ними службовим становищем; формування механізму недопущення до керівних посад у діючих банках та відмови у праві придбання істотної участі особам, що сприяли банкрутствам банків у минулому; вдосконалення інституційних механізмів формування та методів контролю за дотриманням розкриття інформації банківськими установами; створення та оприлюднення відкритого рейтингу прозорості банків України [7].

Варто відзначити, що розкриття інформації про банки може відбуватися через пресу, телебачення, комп'ютерні системи Банк-Клієнт, електронну пошту НБУ, а також через розповсюдження прес-релізів й Інтернет. Перевагою прес-релізів є можливість адресної доставки інформації безпосередньо вкладникам, кредиторам і іншим учасникам ринку. Основною задачею є формування рівня транспарентності банківського сектору, що реально потребують всі суб'єкти господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зверяков О. М. Асиметрія інформації та її вплив на забезпечення фінансової стійкості банківської діяльності / О. М. Зверяков // Екон. часопис XXI. — 2013. — № 9. — 10(2). — С. 45–48.
2. Кравчук Г. Боротьба з інформаційною асиметрією як важлива складова забезпечення фінансової безпеки / Г. Кравчук, В. Шевчук, О. Пластун // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». — 2013. — № 1. — С. 213–220. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vcndtue_2013_1_32.pdf.
3. Лебедева Ю. Н. Теоретические подходы к классификации асимметрии информации как экономического феномена / Ю. Н. Лебедева // Вестник Волгоград. гос. ун-та. — 2011. — № 1 (18). — С. 25–30. — (Сер. 3. Экон. экол.).
4. Осянин И. К. Асимметрия информации на рынке финансовых услуг / И. К. Осянин // Ярослав. пед. вестник. — 2012. — № 1. — Т. I (Гуманитарные науки). — С. 92–95.
5. Пластун О. Методи боротьби з інформаційною асиметрією / О. Пластун [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9714/1/Plastun_dspace.pdf.
6. Щеглюк, М. С. Пріоритети розвитку центрального банку в умовах фінансової інтеграції [Текст] : автореф. дис. ... канд. екон. наук / М. С. Щеглюк. - К. : ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана». - 2016. - С. 11.
7. Ходакевич, С. І. Аналіз незалежності та прозорості Національного банку України [Текст] / С. І. Ходакевич, О. О. Уткина // Глобальні та національні проблеми економіки. -2014. - Вип. 2. - С.1171-1177.